

Partijen die ondertekenen:

Initiatiefnemers:

Tuinbranche Nederland
Frank E. van der Heide

Natuur & Milieu
Sijas P. Akkerman

CLM Onderzoek en Advies
Peter C. Leendertse

Retailers:

Boerenbond
Ton Hoes

Groenrijk
Bram Pieters

GRS Retail
Bram Pieters

Hornbach
Ellen Steinmann

Intratuin
Peter Paul Kleinbussink

Life & Garden
Fons van der Leen

Praxis Tuincentrum
Joost de Beijer

Ranzijn Tuin & Dier
Bart Scheffer

Agri Retail B.V.
Paul Burger

Ketenpartijen:

LTO Bomen en vaste planten
Henk Raaijmaker

Waterdrinker
Mariska Foppen

Keurmerk-/Certificeringsorganisaties:

SMK
Gijs Dröge

Het is het streven van de initiatiefnemers dat zoveel mogelijk (keten)partijen (nationaal en internationaal) deze ambitie omarmen en ten uitvoer brengen. Daarom roept zij partijen / organisaties op, die zich in deze notitie herkennen, de ambitie te ondertekenen. Geïnteresseerden kunnen dit kenbaar maken bij de initiatiefnemers.

4 februari 2016

Eisen en wensen van Retail in certificering in de sierteelt

1. Achtergrond

De tuinretail is de afgelopen jaren enkele malen geconfronteerd met negatieve publiciteit over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de sector. De retail heeft een gezamenlijke ambitie ten aanzien van verantwoord ondernemen in de groenbranche in het algemeen. En duurzame gewasbescherming in de sierteelt in het bijzonder. Deze ambitie kan de retail niet alleen realiseren. Ketenpartijen zullen deze ambities in werkwijzen, kwaliteitssystemen en keurmerken moeten helpen vormgeven. Het is goed om te zien dat de ketenpartijen (retailers, kwekers en vertegenwoordigers van deze groepen) deze handschoen oppakken, o.a. met Groenkeur en Milieukeur, Biologisch en met de ontwikkeling van een product proof certificaat door MPS. Om te borgen dat dit proces leidt tot instrumenten waarmee de retail haar ambities waar kan maken, is het belangrijk dat de retail haar wensen met de keten deelt.

Kijkend naar de markt, de maatschappelijke ontwikkelingen en de vergroening van de maatschappij, is verdere verduurzaming van de sector gewenst. Belangrijk, maar niet enig aandachtspunt hierin betreft het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de sierteelt en het aantal residuen van middelen op de siergewassen die worden verkocht in tuincentra en bij andere retailers. Om de ambities helder te stellen, heeft Tuinbranche Nederland een duurzaamheidsplan opgesteld; het Groene Brancheplan. In dit plan wordt breed ingegaan op verduurzaming in de Tuinbranche met gewasbescherming/residuen als een onderdeel.

Om garanties te hebben dat de producten die de retail in de toekomst verkoopt in lijn zijn met de ambities is samenwerking met Groenkeur en Milieukeur wenselijk en een aanvullend certificaat voor MPS nodig volgens de sector. De huidige MPS certificaten geven namelijk onvoldoende inzicht in middelengebruik. Elementen als welke middelen ingezet zijn, in welke hoeveelheid, op welke teelt, op welk moment zullen via een dagregistratiesysteem gemonitord moeten worden. Deze zullen vervolgens periodiek getoetst moeten worden via een productcontrole.

MPS ontwikkelt momenteel een product proof certificaat om deze slag te maken. De retail heeft een aantal specifieke wensen/eisen waaraan een dergelijk certificaat zou moeten voldoen. Dat geldt niet alleen voor MPS maar ook voor andere gebruikte certificaten zoals Milieukeur (vnl. bloembollen en boomkwekerij) en Groenkeur (vnl. laanboomteelt).

Deze dynamische notitie schetst de ambitie van de tuinbranche retailers: Groenrijk, Hornbach, Intratuin, Life & Garden, Praxis Tuincentrum, Boerenbond, Ranzijn Tuin & Dier, GRS Retail en Agri Retail. De notitie is opgesteld op initiatief van Tuinbranche Nederland, Natuur & Milieu en CLM. Daarnaast zijn een aantal ketenpartijen nauw betrokken bij deze notitie en onderschrijven zij de gestelde verduurzamingsambitie. Derhalve tekenen zij ook de notitie.

2. Ambities

In het Groene Brancheplan van Tuinbranche Nederland zijn diverse ambities opgenomen.

Belangrijk om vast te stellen is dat de retailers waar mogelijk in hun inkoopproces in de (sier-)teelt voorrang gaan geven aan sterke gewassen. Ook zullen biologische producten (indien beschikbaar) in de winkels zichtbaar worden opgenomen en onder de aandacht van consumenten worden gebracht.

Voor een aantal ambities is een keurmerk nodig dat garanties geeft voor de realisatie daarvan:

● **Ambitie 1: In 2022 is 60% van de gebruikte middelen in de (sier-) teelt duurzaam.**

Over wettelijk verboden middelen:

1. Op sierteeltproducten met het certificaat mogen geen verboden middelen worden aangetroffen. Via dagregistratie en residumetingen op de sierteeltproducten moet dit gecontroleerd worden. Mocht er een overtreding worden geconstateerd dan mag het product NIET onder het certificaat verhandeld worden. De deelnemende retailers zullen het betreffende product niet afnemen en dus ook niet op de markt brengen. Daarnaast verwacht de retail strenge sancties richting overtreder.

Over toegelaten, maar onwenselijke middelen:

2. Bestrijdingsmiddelen die wel zijn toegelaten, maar die sterk milieubelastend* zijn, met name voor bijen en andere nuttige insecten, worden waar mogelijk zo snel mogelijk verboden en anders gefaseerd verboden volgens de aanpak beschreven in lid 3. Hiermee eist de retail een aanpak waarbij middelen die tuinbouwkundig gemist kunnen worden en/of sterk belastend zijn, snel uitgefaseerd worden. Dit betreft als eerste stap chloorpyrifos en clothianidine (2016), imidacloprid (2017**) en cypermethrin en fipronil (2019).

* Een recent overzicht dat CLM op verzoek van Natuur & Milieu heeft opgesteld laat zien dat een deel van alle momenteel in Nederland toegelaten middelen voor milieu of mens belastend kunnen zijn, waaronder de middelen die ter discussie staan vanwege de schadelijkheid voor bijen (Visser e.a. 2016).

** Of eerder indien de staatssecretaris besluit het middel al eerder te verbieden in Nederland.

3. De Tuinbranche realiseert zich dat sommige middelen voor bepaalde productgroepen moeilijk vervangbaar zijn. Het mag echter niet zo zijn dat het minst sterke gewas "bepaald" hoe snel of hoe langzaam een middel uitgefaseerd of verboden wordt. Daarvoor komt, onder regie van Tuinbranche Nederland, voor 1 juli 2016 een uitfaseringaanpak langs twee lijnen; productgroepen en tijd. Het assortiment van de Nederlandse tuinretail wordt verdeeld in vijf productgroepen, oplopend in moeilijkheidsgraad qua gewasbescherming. Een middel krijgt een uitfasering per productgroep als volledig uitfasering niet meteen mogelijk is. Hiermee voorkomen we dat de lat voor het hele assortiment bepaald wordt door de moeilijkste planten.
4. Periodiek (1x per jaar) wordt de lijst met (overige) chemische gewasbeschermingsmiddelen (her)beoordeeld en wordt bepaald of uitfasering voor bepaalde productgroepen of volledig stoppen met het middel eerder mogelijk is. Tuinbranche Nederland, Natuur & Milieu en CLM bereiden voorgenomen besluiten voor, een afvaardiging van leden van Tuinbranche Nederland besluit hierover, en kan alleen met zwaarwegende argumenten hiervan afwijken. Het toetsingskader daarvoor wordt bepaald door:
 - Nieuwste wetenschappelijke inzichten over schadelijkheid (de mate waarin het middel slecht is voor bijen of andere nuttige insecten, of nieuwe inzichten over schadelijkheid anderszins).
 - De beschikbaarheid van alternatieven voor een bepaalde productgroep (innovatie in het middelenaanbod).
 - De economische relevantie van een product(groep) die vroege uitfasering van een schadelijk middel verhindert (vb. bij minder dan 0,5% omzetaandeel kan geadviseerd worden een product uit het assortiment te laten verdwijnen als dat product volledige uitfasering van een bepaald middel verhindert).
 - Initiatiefnemers willen zorgdragen voor een klimaat waarin ruimte is voor initiatieven, vernieuwing, innovatie in gewassen, Integrated Pest Management (IPM) en ook in verduurzaming van gewasbescherming.

Tabel 1: Overzicht uitfasering van milieubelastende bestrijdingsmiddelen in de sierteelt (X=verbod, Y=gefaseerd verbod).

Jaar	2016	2019	2022
Middel			
Chloorpyrifos	x	x	x
Clothianidine	x	x	x
Cypermethrin		x	x
Fipronil		x	x
Imidacloprid	y*	x	x
Acetamiprid	y	x of y	x of y
Thiacloprid	y	x of y	x of y
Thiametoxam	y	x of y	x of y
Deltamethrin	y	x of y	x of y
Overige milieubelastende middelen		y	x of y

* Tenzij de staatssecretaris eerder tot een verbod besluit in Nederland.

5. Het aantal aan te treffen middelen en de aangetroffen gehalten moet zo laag mogelijk zijn (maximaal 15 in 2016, 12 in 2019 en maximaal 10 stoffen in 2022, uitgaande van een gehalte van 0,05 mg/kg). Hierbij dient wel rekening gehouden te worden met afwisseling van middelen die belangrijk zijn voor effectieve gewasbescherming (IPM).
6. Middelen die vanaf een bepaald jaar wettelijk of vanwege de uitfasering niet meer gebruikt mogen worden, kunnen in meerjarige gewassen bij controle nog wel aangetroffen worden. Dit kan omdat ze in een eerdere periode zijn gebruikt, toen dat nog wel was toegestaan. Dit kan in de plant, maar ook in het recyclesysteem bij een combinatie tussen binnen- en buiteenteelt optreden. Wanneer dit optreedt, zal beoordeeld worden of het wel of niet een overtreding is. MPS, Milieukeur en Groenkeur hebben hiermee ervaring in hun certificaten en kunnen dit samen met de kweker vaststellen.

¹ Als het voorgenomen besluit tegen het advies van Natuur & Milieu in gewijzigd wordt door de vergadering kan de organisatie daar publiekelijk afstand van nemen.

² De detectielimiet die voor de meeste bestrijdingsmiddelen wordt gehanteerd is 0,01 mg/kg. Voor het aantal aan te treffen middelen is de aanpak te toetsen aan 0,05mg/kg. Hiermee wordt de focus gelegd op de middelen die zijn toegepast in de teelt. Gehalten tussen 0,01 en 0,05 mg/kg kunnen ook andere oorzaken hebben, zoals gebruik in een eerder jaar of verwaaiing vanuit andere percelen.

● **Ambitie 2: Kwekers die leveren aan Nederlandse Retail zijn integraal met verduurzaming bezig.**

1. De kwekers die een 'plus certificaat' zoals product proof gaan behalen moeten ook MPS A of Milieukeur of Groenkeur gecertificeerd zijn. Hiermee borgen we een integrale duurzaamheidsaanpak en werken we volgens de principes van IPM (geïntegreerde gewasbescherming) en beperken we het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Het overgrote deel van containerteelt boomkwekerij is aan MPS verbonden. Milieukeur en Groenkeur voornamelijk aan laanbomen.

3. Stappen, ijkmomenten en planning

Het is van groot belang dat de gestelde ambities gekoppeld worden aan een planning, een uitvoeringsagenda en een communicatieplan. Derhalve zal jaarlijks in de maand november, een planning met bovengenoemde punten voor het daaropvolgende jaar worden opgesteld door de initiatiefnemers.